



สมรรถนะของบัณฑิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิต Desirable competencies of graduates in Educational Technology and Communications of the job market

นพดล พรามณี Noppadol Prammanee^๑

วินัย ศรีกันก Vinai Srikanok^๒

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประเทศไทย ๔.๐ ๒) ศึกษาสมรรถนะจากการปฏิบัติงานของบัณฑิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และ ๓) เสนอแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีสมรรถนะที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประเทศไทย ๔.๐

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สมรรถนะที่พึงประสงค์ที่สำคัญมีสองประการ ได้แก่ สมรรถนะและทักษะของบัณฑิต โดยผู้ให้ข้อมูลที่เป็นบัณฑิตได้ให้ความสำคัญกับสมรรถนะด้านการใช้ภาษาเป็นอันดับแรก อันดับสอง คือ สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีและด้านการพัฒนานวัตกรรม อันดับสาม คือ สมรรถนะด้านการสื่อสาร และอันดับสุดท้าย คือ สมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์ ส่วนทักษะที่บัณฑิตมีอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการพัฒนา ทักษะการประเมิน ทักษะการเลือกสื่อ ทักษะการประเมินสื่อ ภาวะผู้นำ และการบริหารจัดการทรัพยากร ส่วนทักษะที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ทักษะการออกแบบ ทักษะการทดลองใช้ ทักษะการบริหารจัดการโครงการ และทักษะการประกันคุณภาพ

๒. สมรรถนะจากการปฏิบัติงานของบัณฑิต โดยผู้ใช้นักศึกษามีความเห็นเหมือนกันว่า สมรรถนะด้านการใช้ภาษาที่มีความสำคัญที่สุด รองลงมา คือ สมรรถนะด้านการสื่อสาร ส่วนทักษะที่บัณฑิตมีอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการทดลองใช้ ทักษะการเลือกสื่อ ภาวะผู้นำ และทักษะการบริหารจัดการทรัพยากร ส่วนทักษะที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ทักษะการออกแบบ

^๑ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (Department of Educational Technology and Communications, Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Thanyaburi) E-mail: noppadol_p@rmutt.ac.th

^๒ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (Department of Educational Technology and Communications, Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Thanyaburi) E-mail: vinai_s@rmutt.ac.th



ทักษะการพัฒนา ทักษะการประเมิน และทักษะการบริหารจัดการโครงการ ส่วนทักษะที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ทักษะการทดสอบสื่อ และทักษะการประกันคุณภาพ

๓. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร เช่น ควรตระหนักถึงทักษะการออกแบบให้ตอบสนองความต้องการ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการศึกษาดูงาน การฝึกสหกิจ เสริมทักษะการประกันคุณภาพ เสริมทักษะการนำเสนอ เสริมทักษะภาวะผู้นำ เสริมทักษะการบริหารจัดการทรัพยากร และพัฒนาทักษะด้านภาษา

คำสำคัญ : สมรรถนะ, ทักษะ, บัณฑิต, ผู้ใช้บัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

Abstract

This qualitative research used in-depth interview to gather data from employees and employers. The purposes of this study were to: 1) study the desirable competencies of employers in the field of Educational Technology and Communications (ETC) in ASEAN Economic Community (AEC) and Thailand 4.0 era, 2) study the job performance competencies of students who graduated from ETC, and 3) propose how to develop or improve curriculum and teaching and learning management for improving learners' competencies to meet the needs of employers in the AEC and Thailand 4.0 era.

The research findings were as follows:

1. There were two important terms: competencies and skills. The employees found that language competency was the most important thing. The second important competencies were technology usage and innovation development competencies. The third important competency was communication competency. The last important competency was creativity competency. For the skills that employees currently have at a high level including analysis skills, development skills, evaluation skills, media selection skills, media evaluation skills, leadership, and resource management skills. While design skills, implementation skills, project management skills, and quality assurance skills were at a moderate level.

2. For the job performance competencies of the graduated, employers also agreed that the most important competency was language, followed by communication competency. Moreover, employees have skills at a high level include evaluation skills, implementation skills, media evaluation skills, leadership, and resource management skills. While design skills, development skills, evaluation skills, and project management skills were at a moderate level. Finally, media evaluation skills and quality assurance skills were at a low level.



3. The recommendation for developing or improving curriculum were as follows: design to meet the needs, student-centered learning, organize study visits, cooperative education, enhance quality assurance, enhance presentation skill, enhance leadership skills, enhance resource management skill, and develop language skill.

Keywords: Competency, skills, employees, employers, Educational Technology and Communications (ETC) field

บทนำ

เทคโนโลยีการศึกษาเป็นศาสตร์ที่หลอมรวมหลากหลายสาขาเข้าด้วยกันในเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ดังที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้เผยแพร่ข้อบ่งชี้เทคโนโลยีการศึกษาหลายครั้ง และครั้งล่าสุดเมื่อ ปี ค.ศ. 2008 โดย Januszewski และ Molenda ได้รวบรวมบทความจากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา ภายใต้สมาคมสื่อสารและเทคโนโลยีการศึกษา หรือ Association for Education Communications and Technology (AECT) ชื่อ Educational Technology: A definition with commentary ซึ่งได้กำหนดนิยามไว้ ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) การศึกษา (Study) ๒) การปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม (Ethical practice) ๓) เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ (Facilitating learning) และ ๔) ส่งเสริมสมรรถนะ (Improving performance) และข้อบ่งชี้หน้าที่ (Function) ของเทคโนโลยีการศึกษามี ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) การสร้าง (Creating) ๒) การใช้ (Using) และ ๓) การจัดการ (Managing) (Januszewski & Molenda, 2008)

การที่ทรัพยากรมนุษย์มีสมรรถนะสูงเป็นสิ่งที่หลายหน่วยงานต้องการ เพราะสามารถผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของลูกค้าได้ โดยมีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้ให้ความหมายสมรรถนะว่า หมายถึงบุคลิก

ลักษณะของบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ทักษะ (Attitude) ความเชื่อ (Belief) และอุปนิสัย (Trait) ที่แสดงออกมาของแต่ละบุคคล (สามารถวัดหรือสังเกตได้) และสมรรถนะของคนเกิดได้จากพรสวรรค์ที่ติดตัวมาแต่เกิด ประสบการณ์การทำงาน และการศึกษาฝึกอบรม (McClellan, 1973)

ส่วน Spencer and Spencer (1993) ได้แบ่งสมรรถนะออกเป็น ๕ ส่วน ได้แก่

๑. แรงจูงใจ (Motive) หมายถึง แรงขับ หรือแรงกระตุ้นเพื่อนำไปสู่พฤติกรรมของบุคคล ให้บรรลุเป้าหมายในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

๒. อุปนิสัย (Traits) หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของบุคคลรวมถึงการตอบสนองต่อสถานการณ์ ข้อมูล หรือข่าวสารที่ได้รับ

๓. อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) คือ แนวคิดของตนเอง ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ของตัวเอง เกี่ยวกับทัศนคติ (Attitude) และคุณค่า (Value)

๔. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อมูลหรือข่าวสารที่บุคคลมีอยู่ในประเด็นนั้นๆ

๕. ทักษะ (Skill) หมายถึง ความสามารถหรือทักษะที่แสดงออกในเรื่องนั้นๆ

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์ (๒๕๔๘ : ๒๒-๒๓) นิยามสมรรถนะว่า หมายถึงความสามารถ ศักยภาพ หรือสมรรถนะที่กำหนดรายละเอียด



ของพฤติกรรมเพื่อตอบคำถามว่า “ทำอย่างไรที่จะทำให้งานที่ได้รับมอบหมายประสบผลสำเร็จ (How)” มากกว่าการตอบว่า “อะไรเป็นสิ่งที่หัวหน้างานคาดหวังหรือต้องการ (What)” ทั้งนี้ การกำหนดสมรรถนะจะแบ่งออกเป็น ๓ มุมมอง ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะพิเศษ (Attributes) (KSA) สุภิญญา รัชมิธรรมโชติ (๒๕๔๙) ได้สรุปสมรรถนะว่า หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Characteristic or Attributes) ที่ทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้ดีกว่าบุคคลอื่น

ศาสตร์ทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาเป็นศาสตร์ที่บูรณาการหลากหลายสาขาเข้าด้วยกัน ดังนั้นผู้เรียนต้องพยายามแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เพราะนิยามของสมาคมสื่อสารและเทคโนโลยีการศึกษาได้เน้นการส่งเสริมสมรรถนะ (Improving performance) โดยพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสูงเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถปฏิบัติงานในสถานประกอบการได้ทันที ดังนั้นผู้วิจัยต้องการศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิต ในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประเทศไทย ๔.๐ โดยใช้การศึกษาเชิงลึกจากบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และจากผู้ใช้บัณฑิตในสถานประกอบการที่บัณฑิตทำงานอยู่

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประเทศไทย ๔.๐

๒. เพื่อศึกษาลักษณะการปฏิบัติงานของบัณฑิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

๓. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีสมรรถนะที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประเทศไทย ๔.๐

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) กับบัณฑิตจำนวน ๑๒ คน และผู้ใช้บัณฑิตจำนวน ๗ คน รวมทั้งสิ้น ๑๙ คน ทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่ ๑ มกราคม- ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นระยะเวลา ๙ เดือน โดยมีวิธีการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล คือ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึกเพราะเป็น “การสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์มีจุดสนใจอยู่แล้ว จึงพยายามหาคำสนทนาของผู้ถูกสัมภาษณ์ให้เข้าสู่จุดที่สนใจ” (สุรางค์ จันทวานิช ๒๕๔๙, น. ๗๗) โดยใช้ Interview guide เพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ เพราะการใช้ Interview guide ช่วยให้ผู้วิจัยตั้งคำถามได้ครอบคลุมทั้ง ๖ ประเด็น ได้แก่ ๑) ประสบการณ์หรือพฤติกรรม ๒) ความคิดเห็น / การให้คุณค่า ๓) ความรู้สึก ๔) ความรู้ ๕) การรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล และ ๖) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล (Patton, 1990; 2002) ก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้แนะนำตัว อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ และการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล หลังจากนั้นเริ่มเกริ่นนำเพื่อเป็นการอุ่นเครื่อง ก่อนเริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆ กันในช่วงเวลาการเก็บข้อมูลภาคสนาม เพื่อประโยชน์ต่อการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในบางกรณี ผู้วิจัยอ่าน วิเคราะห์



สังเคราะห์ สรุป ดีความ และลงรหัส (Coding) เพื่อจัดหมวดหมู่ได้ ๓๖๕ รหัส (Initial coding) ๗๐ หมวดหมู่ย่อย (Sub-category) และ ๒๖ หมวดหมู่หลัก (Theme) จากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง ๑๙ คน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะที่พึงประสงค์ และลักษณะการปฏิบัติงานในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประเทศไทย ๔.๐ ของบัณฑิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สามารถสรุปผลการศึกษาตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. สรุปผลการศึกษาของบัณฑิต

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด ๑๒ คน เพศชาย จำนวน ๖ คน เพศหญิงจำนวน ๖ คน ผู้ให้สัมภาษณ์เกือบ ทั้งหมดทำงานในสถานศึกษา มีเพียงคนเดียวที่ทำงานรัฐวิสาหกิจ การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก

๑.๑ สมรรถนะของนักเทคโนโลยีการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลจำนวน ๙ คนเห็นว่าสมรรถนะด้านการใช้ภาษา มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี และสมรรถนะด้านการพัฒนานวัตกรรม อันดับที่สาม ได้แก่ สมรรถนะด้านการสื่อสาร และอันดับสุดท้ายได้แก่ สมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์

๑.๒ ทักษะการวิเคราะห์ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีทักษะการวิเคราะห์อยู่ในระดับมาก

๑.๓ ทักษะการออกแบบ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีทักษะการออกแบบอยู่ในระดับปานกลาง

๑.๔ ทักษะการพัฒนา ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีทักษะการพัฒนาอยู่ในระดับมาก

๑.๕ ทักษะการทดลอง ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีทักษะการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง

๑.๖ ทักษะการประเมิน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีทักษะการพัฒนายอยู่ในระดับมาก

๑.๗ ทักษะการเลือกสื่อ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีทักษะการเลือกสื่ออยู่ในระดับมาก

๑.๘ ทักษะการทดสอบสื่อ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีทักษะการทดสอบสื่ออยู่ในระดับมาก

๑.๙ ทักษะการบริหารจัดการโครงการ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีทักษะการบริหารจัดการโครงการอยู่ในระดับปานกลาง

๑.๑๐ ทักษะการประกันคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีทักษะการประกันคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

๑.๑๑ ภาวะผู้นำ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก

๑.๑๒ ทักษะการบริหารจัดการทรัพยากร ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีทักษะการบริหารจัดการทรัพยากรอยู่ในระดับมาก

๒. สรุปผลการศึกษาของผู้ใช้บัณฑิต

ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ใช้บัณฑิตมีจำนวน ๗ คน แบ่งเป็นเพศชายจำนวน ๓ คน เพศหญิงจำนวน ๔ คน ผู้ให้สัมภาษณ์เกือบทั้งหมดทำงานในสถานศึกษา การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก

๒.๑ สมรรถนะของบัณฑิตจากทัศนะของผู้ใช้บัณฑิต ผู้ให้ข้อมูลจำนวน ๗ คนเห็นว่าสมรรถนะด้านการใช้ภาษา มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือสมรรถนะ ด้านการสื่อสาร

๒.๒ ทักษะการวิเคราะห์ ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าบัณฑิตมีทักษะการวิเคราะห์อยู่ในระดับมาก

๒.๓ ทักษะการออกแบบ ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าบัณฑิตมีทักษะการออกแบบอยู่ในระดับปานกลาง

๒.๔ ทักษะการพัฒนา ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าบัณฑิตมีทักษะการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

๒.๕ ทักษะการทดลอง ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าบัณฑิตมีทักษะการทดลองอยู่ในระดับมาก



๒.๖ ทักษะทักษะการประเมิน ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าบัณฑิตมีทักษะการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง

๒.๗ ทักษะการทักษะการเลือกสื่อ ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าบัณฑิตมีทักษะการเลือกสื่ออยู่ในระดับมาก

๒.๘ ทักษะการทดสอบสื่อ ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าบัณฑิตมีทักษะการทดสอบสื่ออยู่ในระดับน้อย

๒.๙ ทักษะการบริหารจัดการโครงการ ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าบัณฑิตมีทักษะการบริหารจัดการโครงการอยู่ในระดับปานกลาง

๒.๑๐ ทักษะการประกันคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าบัณฑิตมีทักษะการประกันคุณภาพอยู่ในระดับน้อย

๒.๑๑ ภาวะผู้นำ ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าบัณฑิตมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก

๒.๑๒ ทักษะการบริหารจัดการทรัพยากร ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าบัณฑิตมีทักษะการบริหารจัดการทรัพยากรอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ที่ ๑ ศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประเทศไทย ๔.๐ ผลการวิจัยพบว่า นักเทคโนโลยีการศึกษาควรมีสมรรถนะดังต่อไปนี้ ๑) สมรรถนะด้านการใช้ภาษา ๒) สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี ๓) สมรรถนะด้านการสื่อสาร ๔) สมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์ ๕) สมรรถนะด้านการพัฒนานวัตกรรม

๑. สมรรถนะด้านการใช้ภาษา

ผลการศึกษาพบว่า การที่นักเทคโนโลยีการศึกษาให้ความสำคัญกับภาษาเป็นอันดับแรก เพราะภาษาเป็นสื่อเพื่อการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ การถ่ายทอดความคิด และความรู้สึก เป็นต้น ดังนั้น การ

พัฒนาสมรรถนะด้านภาษาก็เป็นอีกแนวทางหนึ่ง ที่ช่วยเพิ่มศักยภาพของบัณฑิตก่อนออกไปสู่ตลาดแรงงาน ดังจะเห็นได้ชัดเจนจากตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล เช่น “ใช้ทักษะด้านภาษาเพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและหน่วยงาน” (P1) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษณะ โฆษณุนันท์ (๒๕๕๙) ที่พบว่า ความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษของวิศวกรไทยโดยส่วนใหญ่แล้วจะใช้ทุกวัน โดยใช้ทักษะการอ่านมากที่สุด รองลงมาคือทักษะการฟัง ทักษะการเขียน และทักษะการพูด นอกจากวิศวกรแล้วภาษาอังกฤษยังมีความจำเป็นสำหรับนักเทคโนโลยีการศึกษาอีกด้วย ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นว่า ถ้ามีทักษะทางภาษาสื่อหรือชุดการสอนต่าง ๆ ที่ผลิตออกมาอาจขายได้ทั่วโลก (PC7)

๒. สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี

สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีแบ่งออกเป็น ๒ หมวดหมู่ใหญ่ตามข้อมูลที่ค้นพบได้แก่

๒.๑ ด้านเทคโนโลยี ประกอบด้วย การเลือกและการใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับองค์กร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการ และการใช้ฐานข้อมูลและการสืบค้น

๒.๒ ด้านระบบ ได้แก่ ระบบการบริหารจัดการทรัพยากร การออกแบบ การพัฒนา การใช้ การจัดการ และการประเมินผล ซึ่งสมรรถนะดังกล่าวจะต้องครอบคลุมขอบข่ายเทคโนโลยีการศึกษา คือ การสร้าง (Creating) การใช้ (Using) การจัดการ (Managing) ดังจะเห็นได้ชัดเจนจากตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล เช่น “ต้องมีความรู้ในด้านการใช้เครื่องมือที่ทันสมัย เพราะว่สมัณนี้เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว มากรู้วิธีการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และ



เครื่องมือใหม่ ๆ อยู่เสมอ” ด้วยเหตุนี้เอง P๑๒ กล่าวเสริมว่า “นักเทคโนโลยีการศึกษาจะต้องมีทักษะหลายด้าน เช่น ทักษะการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะการใช้อินเทอร์เน็ต และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ” (P12) ทั้งนี้ P11 กล่าวเสริมพร้อมทั้งให้เหตุผลว่า “...IT ช่วยลดเวลา ลดค่าใช้จ่ายในการทำงานบางอย่างได้” (P11) ผลการวิจัยที่ได้นี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐรา ผิวนาปริศนา มัชฌิมา สายสุตา ปันตระกูล ชุตีวรรณ บุญอาชาทอง (๒๕๕๘) ที่พบว่านักศึกษามีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการติดต่อสื่อสาร ค้นหาข้อมูล ความบันเทิง เพิ่มเติมความรู้ และผ่อนคลายความเครียด ตามลำดับ

๓. สมรรถนะด้านการพัฒนานวัตกรรม

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเทคโนโลยีการศึกษาต้องสามารถออกแบบ พัฒนา และใช้ระบบเครือข่ายการเรียนการสอน ออกแบบสื่อออนไลน์ บริหารจัดการระบบเครือข่ายการเรียนการสอน ออกแบบสื่อออนไลน์และพัฒนานวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน โดยหมั่นแสวงหานวัตกรรมที่แปลกใหม่และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ในยุคประเทศไทย ๔.๐ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้ “การออกแบบสื่อออนไลน์ (Online media) เพราะสมัยนี้มีคนใช้สื่อออนไลน์เป็นจำนวนมากทั้งในด้านการเรียนการสอน ด้านธุรกิจ และด้านอื่นๆ” (P5) ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จักรกฤษณ์ จันทะคุณ (๒๕๖๐) ที่พบว่า นิสิตครูมีทักษะในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่เน้นการบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ ๘๑.๗๖ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ ๗๕ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และได้พัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่เน้นบูรณาการสาระการ

เรียนรู้ท้องถิ่นและมีความรักและศรัทธาต่อวิชาชีพครูมากขึ้น

๔. สมรรถนะด้านการสื่อสาร

จากข้อคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์สรุปได้ว่า สมรรถนะด้านการสื่อสารมีความสำคัญต่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะคิด และความคิดเห็นระหว่างกันทั้งในหน่วยงานและในชีวิตประจำวันผ่านสื่อประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในส่วนใดของโลกก็สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ในเวลาอันรวดเร็ว ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของรฐนันท์ หนองใหญ่ (๒๕๕๘) ที่พบว่า รูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรทุกรูปแบบ คือ การสื่อสารแบบบนลงล่าง การสื่อสารแบบล่างขึ้นบน การสื่อสารแบบแนวนอน และการสื่อสารแบบแนวไขว้จะช่วยลดขั้นตอนการทำงาน และทำให้การสื่อสารรวดเร็วขึ้น โดยผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นนี้ว่า “นักเทคโนโลยีการศึกษาจะต้องสื่อสารได้อย่างกระชับ ชัดเจน โดยนำสื่อใหม่ต่างๆ มาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารได้ รวมถึงการวิเคราะห์เพื่อผลิตสื่อให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย” (PC6) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pejosa-Laajola, Reponen, Virnes, and Leinonen (2017) ที่พบว่า การสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงผ่านระบบมือถือ โดยเฉพาะการใช้วิดีโอจะช่วยให้พนักงานสามารถมองเห็นกันและสามารถปฏิบัติงานร่วมกันทางไกลได้

๕. สมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นต่อการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของลูกค้า ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า “เมื่อมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนการแข่งขันก็สูงขึ้น ดังนั้น นักเทคโนโลยีการศึกษาควรมีแนวคิดหรือกระบวนการในการผลิตสื่อให้สอดคล้องกับ



ความต้องการของสภาพสังคมในยุคประเทศไทย ๔.๐” (P10) ผลการวิจัยที่ได้นี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของภูวนาถ วิสุทธากร วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ (๒๕๕๘) ที่พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยนี้จะช่วยพัฒนาบุคลากรมีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานเชิงนวัตกรรม

ส่วนประเด็นปัญหาที่พบในงานวิจัยนี้ คือนวัตกรรมที่พัฒนาออกมาไม่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของสังคมเพราะขาดทักษะความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจึงได้มีการพัฒนานักนวัตกรรม ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างงานวิจัยของบุญณิตา จิตริเชาว์ บุญเรียง ขจรศิลป์ และวารุณี ลัภนโชคติ (๒๕๖๐) ที่ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ ในวิชาโครงงานคอมพิวเตอร์กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนหลังการฝึกทักษะของนักเรียนเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๔๗.๕๒ คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๒๐ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากคะแนนเฉลี่ยก่อนการฝึก ซึ่งมีค่าเท่ากับ ๓๔.๕๐ คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๕๐ ส่วนสิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู (๒๕๕๙) ได้ทำการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย พบว่า คะแนนทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยสูงกว่าก่อนการจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยมีนัยทางสถิติที่ระดับ.๐๕ ระดับทักษะการปฏิบัติงานที่สะท้อนความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับมาก โดยด้านความคิดริเริ่มมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

จากวัตถุประสงค์ที่ ๒ เพื่อศึกษาถึงลักษณะการปฏิบัติงานของบัณฑิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ๑) ทักษะการสร้าง ประกอบด้วย ทักษะ

การวิเคราะห์ ทักษะการออกแบบ ทักษะการพัฒนา ทักษะการทดลอง และทักษะการประเมิน ๒) ทักษะการเลือกและทดสอบสื่อ ๓) ทักษะการบริหารและจัดการทรัพยากร ๔) ภาวะผู้นำ ๕) ทักษะการประกันคุณภาพ

ทั้ง ๕ ทักษะ ในหัวข้อ ๑.๑-๑.๕ ที่ค้นพบในการวิจัยนี้สอดคล้องกับขอบข่ายเทคโนโลยีการศึกษา ตามนิยามของสมาคมสื่อสารและเทคโนโลยีการศึกษาอเมริกาปรับปรุงปี ๒๐๐๘ ซึ่งตรงกับคำว่า Creating หรือการสร้าง ซึ่งเป็นหนึ่งในขอบข่ายหน้าที่หลัก ๓ ด้านของเทคโนโลยีการศึกษา ได้แก่ การสร้าง (Creating) การใช้ (Use) และการจัดการ (Managing) ส่วนทักษะการเลือกและทดสอบสื่อที่ค้นพบในงานวิจัยคล้ายกับคำว่า Using หรือการใช้ ด้วยเหตุที่ทักษะการเลือกและทดสอบสื่อเป็นกิจกรรมที่ต้องดำเนินไปพร้อมๆ กัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงอภิปรายผลรวมกันเพื่อความเชื่อมโยงทั้งในแง่ของนิยามและหลักการปฏิบัติ ทักษะการบริหารจัดการที่ค้นพบในงานวิจัยนี้สอดคล้องกับคำว่า Managing หรือการจัดการ ส่วนทักษะการบริหารจัดการทรัพยากรที่ค้นพบในงานวิจัยนี้คล้ายกับ Processes and Resources หรือกระบวนการและทรัพยากร (Januszewski & Molenda, 2008:5) ผู้วิจัยอภิปรายผลทักษะการบริหารและการจัดการทรัพยากรร่วมกัน เนื่องจากทักษะการบริหารสามารถนำไปใช้ในการจัดการทรัพยากรได้ ส่วนทักษะการประกันคุณภาพเป็นสิ่งที่ทุกองค์กรต้องเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนามาตรฐานและคุณภาพของสินค้าและบริการ

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้ ๑) ทักษะการสร้าง ๒) ทักษะการเลือกสื่อ ๓) ทักษะการทดสอบสื่อ ๔) ทักษะการบริหารจัดการ ๕) ภาวะผู้นำ ๕) ทักษะการบริหารจัดการทรัพยากร และ ๖) ทักษะการประกันคุณภาพ



๑. ทักษะการสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่ทำงานตรงกับวุฒิการศึกษา มีประสบการณ์การทำงาน และหมั่นหาความรู้เพิ่มเติมจะมีทักษะการวิเคราะห์ที่ดี ส่วนผู้ที่มีทักษะการวิเคราะห์น้อยนั้น ผู้ใช้บัณฑิตแนะนำให้ทำงานเป็นทีมเพื่อร่วมกันขบคิดแก้ปัญหา โดยสรุปทักษะการวิเคราะห์ประกอบด้วย การวิเคราะห์ปัญหา การวิเคราะห์ผู้เรียน และการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้การสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Prammanee (2016) ที่ใช้รูปแบบ ADDIE Model ในการวิเคราะห์เพื่อศึกษาถึงปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนยังขาดการฝึกทักษะการฟังและทักษะการพูด

ขั้นการออกแบบคือขั้นการนำผลลัพธ์จากขั้นการวิเคราะห์มาดำเนินการออกแบบ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่หมั่นศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ เช่น ศึกษาจากหนังสือ ตำรา หรือจากอินเทอร์เน็ตทำให้นักออกแบบที่ดี ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่มีทักษะการออกแบบน้อยเพราะขาดการปฏิบัติทั้งในช่วงเรียนและการทำงาน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ “...ในช่วงเรียนหนังสือหนูไม่ค่อยมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติจริง การเรียนการสอนโดยส่วนใหญ่จะอยู่ในหนังสือตำรา...ขอแนะนำผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติจริง” (P3) “ควรมีการนำบัณฑิตไปศึกษาดูงานทั้งในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อให้เกิดแนวความคิดที่หลากหลาย” (P2)

ส่วนขั้นการพัฒนานั้นผลการศึกษาพบว่าการพัฒนาที่ดีจะต้องมีทักษะดังต่อไปนี้ มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีทักษะการคิดวิเคราะห์ มีทักษะการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีทักษะการพัฒนาสื่ออย่างสร้างสรรค์ มีทักษะการประเมิน

และหมั่นหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตัวเอง ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล เช่น “บัณฑิตมีทักษะการพัฒนายู่ในระดับดีมากเพราะมีการเข้าร่วมอบรมพัฒนาความรู้อยู่เสมอ” (PC2) เพื่อเพิ่มทักษะการพัฒนาซึ่ง Richey, Klein, and Tracey (2011) ได้แนะนำหลักการพัฒนาซึ่งเป็นขั้นตอนที่ ๓ ของ ADDIE model คือขั้นการพัฒนา (Development) โดยมีกิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ได้แก่ ๑) การสร้างสื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนตามที่ได้ออกแบบไว้ ๒) การทดสอบ (Try out) สื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนกับกลุ่มเป้าหมาย และ ๓) การปรับปรุงสื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอน

ขั้นการทดลองใช้เป็นการนำผลจากการพัฒนามาทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของบทเรียนในเบื้องต้น ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทักษะการทดลองอยู่ในระดับดีเพราะการออกแบบสื่อทุกประเภทจะต้องดำเนินการทดลองหลายครั้งก่อนการนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง

ขั้นตอนสุดท้าย คือขั้นการประเมินผลซึ่งบัณฑิตที่มีทักษะในการประเมินน้อยเพราะขาดโอกาสฝึกฝนในขณะเรียน ดังนั้น ผู้ให้ข้อมูลแนะนำให้ศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ต่างๆ เช่น หนังสือ อินเทอร์เน็ต หรือสื่อออนไลน์ เป็นต้น

๒. ทักษะการเลือกและทดสอบสื่อ

ผลจากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า การเลือกสื่อที่ดีจะต้องมีการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ผู้เรียน วิเคราะห์บริบทของงาน และสื่อที่เลือกมาจะต้องใช้อย่างง่าย ทักษะการเลือกสื่อส่วนใหญ่จะศึกษามาจากมหาวิทยาลัยและจากประสบการณ์การทำงาน ผู้ให้ข้อมูลที่มีทักษะการเลือกสื่อน้อยเพราะขาดการฝึกฝนในช่วงเรียน และขาด



โอกาสในการเลือกสื่อเพราะบางหน่วยงาน หัวหน้างานเลือกสื่อเอง หลังจากเลือกสื่อแล้ว ต้องทดสอบประสิทธิภาพสื่อ และความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง ผู้ให้ข้อมูลแนะนำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติทันที หลังจากเรียนทฤษฎีแล้ว ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้ “ไม่มีสื่อประเภทใดที่ใช้ได้ดีที่สุดในทุกสถานการณ์ ในการตัดสินใจเลือกใช้สื่อต้องพิจารณาถึงปัจจัยหลายๆ อย่าง ไม่ควรยกเอาความสะดวก ความถนัด หรือความพอใจส่วนตัว...” (P1) นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้แนะนำวิธีการเลือกสื่อไว้ดังนี้ ผู้ออกแบบสื่อหรือชุดการสอนควรคำนึงถึงการเลือกใช้สื่อที่หลากหลาย เพื่อให้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้และตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนมากขึ้น และการเรียนการสอนก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นตามลำดับ (Gagné, Wager, Golas, & Keller, 2005; Smith & Ragan, 1999) ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า “แต่ละวิชาจะต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน วิเคราะห์สื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียน และวิเคราะห์รูปแบบการเรียน” (P9) ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Balakrishnan, Teoh, Pourshafie, and Liew (2017) ที่พบว่า นักศึกษาประเทศออสเตรเลียและมาเลเซีย ใช้โซเชียลมีเดียด้วยเหตุผลทางวิชาการและเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผลการวิจัยนี้พบว่าก่อนนำสื่อไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง ควรทดสอบคุณภาพของสื่อและความพึงพอใจที่มีต่อสื่อ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (๒๕๕๖) ว่าการผลิตสื่อหรือชุดการสอนนั้น ก่อนนำไปใช้จริงจะต้องนำไปทดสอบประสิทธิภาพ เพื่อช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนจากสื่อหรือชุดการสอนนั้นๆ

๓. ทักษะการบริหารและการจัดการทรัพยากร

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทักษะการบริหารจัดการโครงการดีเพราะว่าช่วงเรียนในมหาวิทยาลัยได้มีโอกาสจัดโครงการฝึกอบรมทำงานเกี่ยวกับสโมสรนักศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่มีทักษะการบริหารจัดการโครงการอยู่ในระดับปานกลางถึงน้อยเป็นเพราะว่า ช่วงเรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติจริง อีกทั้งขณะเขียนโครงการยังไม่มีประเด็นปัญหาให้แก้ไขเหมือนตอนทำงานจริง ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้ “ข้าพเจ้ามีทักษะในการบริหารจัดการโครงการเนื่องจากตอนเรียนในระดับปริญญาตรี...ได้เรียนรู้กระบวนการบริหารจัดการโครงการตั้งแต่ขั้นเตรียมการก่อนการจัดโครงการ ระหว่างการจัดโครงการ การสรุปโครงการ และการติดตามประเมินผลโครงการ” (P9) ผลการวิจัยที่ได้นี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Savić, Segedinac, Milenković, Hrin, และ Segedinac (2018) ที่พบว่านักเทคโนโลยีการศึกษาต้องมีทักษะการบริหารจัดการ “การนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ เช่น นำป้ายประชาสัมพันธ์เก่ามาประยุกต์ใช้” (P5) และ “การใช้โซเชียลมีเดียเพื่อลดค่าใช้จ่าย เช่น เฟซบุ๊กและไลน์ ช่วยให้การติดต่อสื่อสารรวดเร็วทันใจ และที่สำคัญยังช่วยลดค่าใช้จ่ายให้แก่หน่วยงานอีกด้วย เช่น การทำธุรกรรมการเงิน การติดต่อสื่อสาร การค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการเรียนการสอน เป็นต้น” (P4) ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎี เสือใหญ่ และพัชนี เขยจรรยา (๒๕๕๙) ที่พบว่า คนกรุงเทพฯ มีความถี่ในการใช้เปิดแอปพลิเคชันไลน์มากกว่า ๕ ชั่วโมงต่อวัน โดยการใช้ประโยชน์ในด้านการสื่อสาร ด้านสังคม/การแสดงออก ด้านความบันเทิง และด้าน



การทำงาน ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Çevik, Çelik และ Haşlaman (2014) ที่ค้นพบว่าครูที่ทำการออกแบบและจัดการเรียนการสอนออนไลน์ผ่านเฟซบุ๊กประสบความสำเร็จมากโดยเฉพาะการผลิตชิ้นงาน การปฏิสัมพันธ์กันทั้งผู้เรียนและผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียน และที่สำคัญการใช้เฟซบุ๊กยังสนับสนุนการเรียนแบบกลุ่มเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาได้

๔. ภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำที่ดีคือความสามารถในการทำให้อีกฝ่ายหนึ่งยอมปฏิบัติตาม เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยสรุปว่าบัณฑิตที่มีภาวะผู้นำสูงสามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดี เพราะสามารถโน้มน้าวคนอื่นให้ทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์การ ส่วนคนที่มีภาวะผู้นำน้อยเป็นเพราะขาดการฝึกฝนในระหว่างเรียน และตอนทำงานก็ไม่ได้ฝึก เพราะหัวหน้างานจะเป็นคนสั่งการเกือบทั้งหมด ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ “...ข้าพเจ้ากลัวคิด กล้าแสดงออก กล้าพูดเพื่อให้งานหรือสิ่งที่ได้รับมอบหมายขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย...ข้าพเจ้าคิดว่าควรมีการเพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับบุคลิกภาพของผู้เรียนในการนำเสนอ การพูดในที่สาธารณะเพื่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของบัณฑิต” (P7) ผู้ใช้บัณฑิตกล่าวถึงการมีภาวะผู้นำไว้ว่า “มีภาวะผู้นำสามารถคิดสร้างสรรค์ เป็นได้ทั้งผู้นำ และผู้ตามที่ดี” (PC5) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพระอภิรัตน์ ฐิตวิริโย และ สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย (๒๕๖๑) ที่พบว่า ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการวางแผน มีความรอบคอบ กล้าตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ และกำหนดทิศทาง มีทักษะด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นต้น และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ McFarland (1979: 303 อ้างใน

ณัฐนรี ศรีทอง, ๒๕๕๒ : ๗๗-๗๘) ว่า “ภาวะความเป็นผู้นำเป็นความสามารถที่จะชี้แนะ สั่งการ หรืออำนวยการของผู้นำซึ่งมีอิทธิพลต่อผู้ตามและเพื่อนร่วมงานเพื่อบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้”

๕. ทักษะการประกันคุณภาพ

องค์กรควรให้ความสนใจต่อทักษะการประกันคุณภาพ เพราะถ้าสินค้าหรือบริการของหน่วยงานสามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นได้องค์กรก็สามารถดำรงอยู่ได้ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าผู้ให้ข้อมูลมีทักษะการประกันคุณภาพอยู่ในระดับดี เพราะว่าหน่วยงานให้ความสำคัญเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ เช่น เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดของหน่วยงาน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพไว้ว่า “หน่วยงานจะกำหนดหัวข้อ/ตัวชี้วัดที่ต้องรับผิดชอบโดยช่วยเหลือกันทั้งหน่วยงาน มอบหมายให้เป็นผู้รวบรวมเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกัน...” (PC3) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณสุกิตต์ ทาทอง ลานนา หมื่นจันทร์ (๒๕๕๖) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพประกอบด้วย ๑) การอบรมให้ความรู้ด้านการประกันคุณภาพ การศึกษา ๒) การอบรมเชิงปฏิบัติการ และ KM ๓) การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และ ๔) การเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพ การศึกษาภายใน ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่มีความรู้และทักษะในการประกันอยู่ในระดับน้อย ให้เหตุผลว่า “มีทักษะในการประกันคุณภาพอยู่ในระดับน้อย เพราะการประกันคุณภาพหรือการประเมินนั้น ส่วนใหญ่จะกำหนดจากหน่วยงาน ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมของพนักงาน” (P12) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย ศุภดิษฐ์ (๒๕๕๗) ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากในหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ การกำหนด



ปรัชญา ปณิธาน ยังจำกัดเฉพาะผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มงานเท่านั้น ยังขาดความมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ

วัตถุประสงค์ที่ ๓ เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีสมรรถนะที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประเทศไทย ๔.๐ หลังจากสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียดแล้ว ผู้วิจัยสรุปแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาสมรรถนะของบัณฑิต เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประเทศไทย ๔.๐ และเพื่อเป็นข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนในสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ดังต่อไปนี้

ออกแบบให้ตอบสนองความต้องการ: การออกแบบเป็นบันไดสำคัญไปสู่การพัฒนาสื่อหรือชุดการสอน ด้วยการนำจุดประสงค์ที่ได้จากการวิเคราะห์หามาถ่ายทอดเล่าเรื่องคล้ายๆ สตอรี่บอร์ด หรือพิมพ์เขียว ผู้ออกแบบควรทำการประเมินระหว่างทางหรือการประเมินเพื่อการปรับปรุง (Formative evaluation) เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ในระหว่างทางของการออกแบบ

ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student-centered learning) ซึ่งเป็นวิธีการปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต วิธีการนี้จะทำให้ผู้เรียนมีบทบาทในชั้นเรียนมากขึ้น ในทางกลับกันผู้สอนก็จะลดบทบาทการบรรยายหน้าชั้นเรียนลงกลายเป็นผู้อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ (Facilitating learning)

จัดการศึกษาดูงาน: ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ไปศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อนำแนวคิดมาพัฒนานวัตกรรม หรือชิ้นงานให้ดีเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ที่หลากหลาย เพราะการศึกษาดูงานของหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจและบริการต่างๆ จะมีเทคนิคและวิธีการต่างๆ เพื่อนำ Best practice หรือแนวปฏิบัติเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศของหน่วยงานนั้นๆ มาปรับใช้ถือเป็นการเรียนรู้ด้วยวิธีลัดที่ดีวิธีหนึ่ง

การฝึกสหกิจ: การฝึกสหกิจหรือฝึกงานเป็นการนำความรู้ที่ศึกษามาจากมหาวิทยาลัยไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานจริง บางโอกาสนักศึกษาอาจได้งานทำหลังจากจบโครงการฝึกสหกิจ ดังนั้น อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรต่างๆ จะต้องพิจารณากลับกรองให้ดีกว่าหน่วยงานที่นักศึกษาไปฝึกงานนั้นมีความสอดคล้องกับหลักสูตรมากน้อยเพียงใด เพื่อประโยชน์ของนักศึกษาในการพัฒนาตัวเองและอาจได้งานทำหลังการฝึกสหกิจ

เสริมทักษะการทักษะการประกันคุณภาพ: จัดฝึกอบรมการประกันคุณภาพเพื่อเพิ่มศักยภาพของทีมงานประกันคุณภาพ ควรจัดฝึกอบรมตั้งแต่เนิ่นๆ ก่อนที่จะมีการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับมหาวิทยาลัย ทั้งนี้หน่วยงานควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการประกันคุณภาพอย่างจริงจัง เพราะจะช่วยให้หลักสูตรมีคุณภาพตามความต้องการของผู้เรียน

เพิ่มทักษะการนำเสนอ: มีผลงานดีประกอบกับการนำเสนอที่ดีจะส่งผลให้สินค้าและบริการของหน่วยงานเป็นที่รู้จักแพร่หลาย ดังนั้นนักเทคโนโลยีการศึกษาจะต้องมีทักษะการนำเสนอที่หลากหลาย เช่น ระบบสื่อสิ่งพิมพ์ ระบบออนไลน์ และระบบดิจิทัลเพื่อให้สามารถ



เข้าถึงกลุ่มลูกค้าที่หลากหลาย ดังนั้น ผู้บริหารระดับหลักสูตร ระดับภาค ระดับคณะ และระดับมหาวิทยาลัยควรหาทางเพิ่มสมรรถนะของนักศึกษาก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา

เพิ่มทักษะภาวะผู้นำ: ภาวะผู้นำมีความจำเป็นสำหรับผู้ที่ต้องการเป็นผู้นำหรือผู้บริหาร และยัง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การเลี้ยงลูก การตัดสินใจ ส่งลูกเรียนหนังสือ และการเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดี เป็นต้น จากความสำคัญของภาวะผู้นำดังกล่าวมหาวิทยาลัยควรเปิดโอกาสให้นิสิตหรือนักศึกษาฝึกทักษะภาวะผู้นำ เช่น ฝึกการเป็นตัวแทนในกิจกรรมต่างๆ ทั้งด้านวิชาการ ด้านสหวิทยาการ ด้านศาสนา และชมรมต่างๆ เป็นต้น เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนจบการศึกษา

ทักษะในการบริหารจัดการทรัพยากร: การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และตอบสนองเป้าหมายขององค์กรได้มากที่สุดเป็นสิ่งที่ทุกองค์กรต้องการ เช่น การใช้งบประมาณในแต่ละปีของหน่วยงาน เป็นเรื่องที่ควรนำมาพิจารณา เพราะบางหน่วยงานพยายามใช้งบประมาณที่มีอยู่ให้หมดก่อนสิ้นปีงบประมาณด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การฝึกอบรม การจัดงานทั้งในและต่างประเทศ วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ดีแต่หากไม่จำเป็นจริงๆ ก็ไม่ควรทำ แต่ควรนำงบประมาณคืนให้แก่แผ่นดิน เพื่อนำไปพัฒนาประเทศชาติในด้านอื่นๆ ที่จำเป็นเร่งด่วนกว่า เพราะมีพี่น้องประชาชนที่ต้องการความช่วยเหลืออีกมากมาย โดยเฉพาะเรื่องปากท้องและภัยพิบัติต่างๆ เป็นต้น

พัฒนาทักษะด้านภาษา: ทักษะด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษเป็นที่ทราบกันดีว่ามีความจำเป็น ทุกรัฐบาลจะให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษและใช้งบประมาณจำนวนมากในการพัฒนา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมหาวิทยาลัย บางคนจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยและทำงานแล้วแต่ยังต้องฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษอีก นับเป็นปัญหาที่แก้ยากเพราะหลังจากเรียนภาษาอังกฤษแล้วไม่ค่อยมีโอกาสนำไปใช้จริง เนื่องจากบริบทและสิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรแก้ปัญหาโดยการจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเคยชินและสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้จริง

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรนำผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้ไปศึกษาต่อในเชิงปริมาณเพื่อจัดลำดับความถี่ของสมรรถนะแต่ละตัว

๒. ควรนำผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ได้ในข้อ ๑ ไปทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เช่น การนำสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อยที่ผ่านการจัดลำดับแล้วไปศึกษาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาหน่วยงานหรือองค์กรต่อไป

๓. นำสมรรถนะที่จำเป็นต่างๆ มาทำการพัฒนาพนักงานแต่ละคนหรือแต่ละแผนกตามความสำคัญ เช่น การฝึกอบรม การโค้ช หรือการทำแผนยุทธศาสตร์ของแต่ละแผนก และภาพรวมทั้งหน่วยงาน เป็นต้น



บรรณานุกรม

- กฤษณะ โฆษณุนนท์. (๒๕๕๙). การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของวิศวกรไทย: กรณีศึกษา บริษัทปูนในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร. *สุทธิปริทัศน์*, ๓๐(๙๓), ๑๔๖-๑๕๙.
- กฤษณี เสือใหญ่ และพัชนี เขยจรรยา. (๒๕๕๙). พฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ความพึงพอใจและการนำไปใช้ประโยชน์ของคนในกรุงเทพมหานคร. *ประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ ประจำปี ๒๕๕๙ คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์* (๑ ก.ค. ๒๕๕๙).
- จักรกฤษณ์ จันทะคุณ. (๒๕๖๐). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างสมรรถนะนิสิตครูด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่เน้นบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน. *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, ๑๐(๑), ๑๕๖-๑๖๙.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (๒๕๕๖). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, ๕(๑), ๗-๒๐.
- ณัฐรา ผิวมา ปรีศนา มัชฌิมา สายสุตา บัณฑิตกุล ชุตีวรรณ บุญอาษาทอง. (๒๕๕๘). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- ณัฐนรี ศรีทอง. (๒๕๕๒). การเพิ่มศักยภาพภาวะความเป็นผู้นำในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร:โอเดียนสโตร์.
- ธวัชชัย ศุภดิษฐ์. (๒๕๕๗). การพัฒนาแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุญณิดา จิตรีเชาว์ บุญเรียง ขจรศิลป์ และ วารุณี ลัภนโชคดี. (๒๕๖๐). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ในวิชาโครงงานคอมพิวเตอร์. *Technical Education Journal King Mongkut's University of Technology North Bangkok*, 8(1), 70-77.
- พรรณสุกิตต์ ทาทองลานนา หมั่นจันทร์. (๒๕๕๖). การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พระอภิรัตน์ ฐิตวิริโย และ สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย. (๒๕๖๑). ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ*, ๕(๑), ๔๑-๕๓.
- ภูวนาถ วิสุทธากร วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์. (๒๕๕๘). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมของบุคลากรสายสนับสนุนการสอนมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, ๘(๑), ๑๐๑๒-๑๐๓๑.
- รัฐนันท์ หนองใหญ่. (๒๕๕๘). ปัจจัยการสื่อสารภายในองค์กรที่ส่งผลต่อการเปิดรับข่าวสารของพนักงาน: กรณีศึกษาโรงแรมเดอะชาयน์ แอนด์ วิลล่า. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู. (๒๕๕๙). การพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(2), 1245-1261.



- สุกัญญา รัตมีธรรมโชติ. (๒๕๕๙). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ Competency Based Learning**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ศิริพัฒนาอินเตอร์พรีนซ์
- สุภางค์ จันทวนิช. (๒๕๕๙). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๔. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. (๒๕๕๘). **Competency Dictionary**. กรุงเทพมหานคร: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- Balakrishnan, V., Teoh, K. K., Pourshafie, T., & Liew, T. K. (2017). Social media and their use in learning: A comparative analysis between Australia and Malaysia from the learners' perspectives. **Australasian Journal of Educational Technology**, 33(1), 81-97. <https://doi.org/10.14742/ajet.2469>
- Çevik, Çelik, และ Haşlamam. (2014). Teacher training through social networking platforms: A case study on Facebook. **Australasian Journal of Educational Technology**, 30(3), 714-726.
- Gagne, R. M., Wager, W. W., Golas, K. C., & Keller, J. M. (2005). **Principles of instructional design (5th ed.)**. Connecticut: Thomson Wadsworth.
- Januszewski, A., & Molenda, M. (2008). **Educational Technology: A definition with commentary**. York, NY: Routledge.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than intelligence. **American Psychologist**, 28(1), 1-14.
- Patton, M. Q. (1990). **Qualitative evaluation and research methods (2nd ed.)**. Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Patton, M. Q. (2002). **Qualitative evaluation and research methods (3rd ed.)**. Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Pejoska-Laajola, J., Reponen, S., Virnes, M., & Leinonen, T. (2017). Mobile augmented communication for remote collaboration in a physical work context. **Australasian Journal of Educational Technology**, 33(6), 11-26. <https://doi.org/10.14742/ajet.3622>
- Prammanee, N. (2016, July). Applying ADDIE model for research and development: An analysis phase of communicative language of ๙ grad students. **Paper presented at the 5th Burapha University International Conference on Harmonization of Knowledge towards the Betterment of Society**, Chonburi, Thailand.
- Richey, R. C., Klein, J. D., & Tracey, M. W. (2011). **The instructional design knowledge base**. New York: Taylor & Francis.
- Savić, G., Segedinac, M., Milenković, D., Hrin, T., & Segedinac, M. (2018). **Australasian Journal of Educational Technology**, 34(1), 14-29. <https://doi.org/10.14742/ajet.3142>
- Smith, P. L., & Ragan, T. J. (1999). **Instructional Design, ๒nd ed.** New York: John Wiley & Sons.
- Spencer, L. M. Jr., and Spencer, S. M. (1993). **Competence at work: Models for superior performance**. New York: John Wiley & Sons.